

2.6. Ainevaldkond „Kunstiained“

2.6.1 Üldalused

2.6.1.1. Valdkonnapädevus

Kunstiainete valdkonnapädevuse kujundamise esmane alus on äratada valdkonna vastu huvi ja seda järjekindlalt hoida. Kunstiainete valdkonnapädevus on universaalne ning väljendub selles, et põhikooli lõpuks õpilane eakohaselt:

- 1) teadvustab oma sidet muusika, kunsti ja visuaalkultuuriga ning Eesti ja maailma kultuuripärandiga;
- 2) loob, uurib ja tõlgendab, kasutades muusika, kunsti ja visuaalkultuuri väljendusvahendeid, teadmisi ning meetodeid;
- 3) mõtestab ja reflekteerib eri kultuurinähtusi, enda ja kaasõppijate loometegevust;
- 4) mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas;
- 5) osaleb kunstide suhtluses tõlgendamist vajava sõnumi edastaja ning vastuvõtjana informeeritult ja kriitiliselt;
- 6) on loova eluhoiakuga ja lahendab probleeme loovalt.

2.6.1.2. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Kunstiainete pädevus lähtub arusaamast, et õpilase areng on elukestev ja mõjutatud kultuurist ning kunstid (muusika, kunst, kirjandus, draama, film, tants) ja kultuur laiemalt (visuaalkultuur, pärand- ja pärimuskultuur jms) on inimese dialoogipartnerid kogu elu jooksul. Kunstid on olulised väärtushinnangute, suhtluskultuuri, empaatia ning kriitilise mõtlemise arendamise vahendid. Kunstide kui professionaalse kõrgkultuuri loomingu kõrval on tähtis ka uuriv ja leiutav loomine ning kultuur mõtestatud inimtegevusena laiemalt. Kunstiained rõhutavad õppe koondumist viie põhimõtte ümber:

- 1) kunste on vaja tõlgendada. Kunstide kõne ei ole sõnasõnaline, kunstiteosed pakuvad eri tõlgendusvõimalusi ja tähendusi, mis põhinevad alati maailmavaatel, varasemal elu- ja kunstikogemusel ning on juhitud tunnetest, samuti kogemise kontekstist. Tõlgendamise puhul

on alati võimalik lähtuda erinevatest vaatepunktidest ja ootustest. Isiklik kogemus kasvatab kogemuse tähenduslikkust õpilase jaoks. Kunsti ja muusika õppimisel on vaja toetada tõlgendamisoskust;

2) kunstid toetavad mitmekülgset loovust. Kunsti ja muusika õppimine kujundab õppija loovust ja isiksuseomadusi, mis annavad eeldused mis tahes inimtegevuse valdkonnas probleeme uut viisi lahendada, et jõuda originaalsete, kasulike, eetiliste ja vähemalt looja jaoks soovitud 2 tulemusteni. Kunstidega tegelemine põhikoolis toetab õpiloovust (uudsed tähenduslikud kogemused ja nende mõtestamine, uurimis- ja refleksioonioskused) ning argiloovust (fantaasia, maailma uudne mõtestamine enda jaoks, uudne toimimisviis igapäevaelus);

3) kunstid toetavad esteetilise tundlikkuse kasvu ning inimese heaolu. Kunsti ja muusika õppimine põhikoolis võimaldab õpilasel ära tunda, emotsionaalselt kogeda ja hinnata enda ümber subjektiivset ilu (kuuldavat, kombatavat, nähtavat, abstraktset) ning nautida seda samavõrra nagu teiste oskusi või meisterlikkust. Ilu ja meisterlikkuse väärtustamine toetab rahulolu ja tähenduse leidmist maailmas, suurendab maailmaga seotuse tunnet ning innustab inimest püüdlema oma eesmärkide poole. Kunstiainetel on tähtis osa muutuvates oludes isiklikku ja ühiskondlikku heaolusse panustava inimese kujundamisel;

4) kunstiaineid õppides arenevad kinesteetilised oskused ja kognitiivsed võimed, mis on lahutamatu seotud loomega – musitseerimise ja visuaalkunsti, ent ka performatiivsete kunstide loomisega. Kunstitegevustes toetatakse sügavama kognitiivse võimekuse kujunemist. Õppimine (sh musitseerimine ja visuaalkunst, kuid ka performatiivsete kunstide loomine) on sügavam, kui see toimub terviklikult nii keha kui ka vaimu ja eri meelte koostöös;

5) kunstiainete õppimine toetab iseenda mõistmist ja mõtestamist ning üldpädevuste omandamist sisukalt ja terviklikult. Kunsti ja muusikaga järjepidev tegelemine toetab õppija eneseusalduse kujunemist ning eneseväärikust. Kunstide kaudu saab tõhusalt arendada kognitiivseid oskusi, nt loovat ja kriitilist mõtlemist, refleksiooni- ja analüüsioskusi, samuti mittekognitiivseid oskusi, nt avatust, otsustusvõimet ja riskijulgust.

2.6.1.3. Võimalusi valdkonnaüleseks lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja õppekava läbivate teemade käsitlemiseks

Nüüdisaegsele kultuurile on olemuslik interdistsiplinaarsus. Kunstid on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega. Inimeseks olemine, sotsiaalsed

suhted ja maailm on oma erinevates avaldumisvormides kunstide aines, seega teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunstide loomulik osa.

Kunstiainete ja teiste ainevaldkondade seostamiseks on palju võimalusi. I kooliastmes õpetatakse kunsti ja tööõpetust lõimitult ja üldõpetuslik tööviis võimaldab kunsti järjepidevalt lõimida eesti keele, arvutiõpetuse ning loodusõpetusega.

Väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine: paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist (kunstid, eesti keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus). Kunstide kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana.

Kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jm): kunstid, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus.

Kunstiainetes on võimalik kaasata kõiki läbivaid teemasid, kuigi mõnega on seotus tugevam.

Teemad „Väärtused ja kõlblus“ ning „Kultuuriline identiteet“ on kunstiainetele eriomased. Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka tänapäeva kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loomingulist väljendamist. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusikaüritustel ja õpilastööde näitustel.

Eelnevaga haakub samuti läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ lõimimine kunstide õppesse. Kunstides julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimivate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist.

Kunstiainetes teadvustatakse kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, neist võivad alguse saada elu jooksul püsivad harrastused. See lõimub nii elukestva õppe põhimõtte teadvustamise kui ka läbiva teemaga „Tervis ja ohutus“. Kunstides kasutatakse paljusid materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe. Jälgitakse enda tervise ja ohutuse nõudeid tööprotsessis, suurt tähelepanu pööratakse erinevatele keskkondadele ja nende teadlikule kasutamisele. Kunstide eriline panus teemade „Keskkonna ja jätkusuutlik areng“ ning „Teabekeskond“ käsitlemisel on valdkondliku

vaatenurga lisamine. See hõlmab mitmekülgseid oskusi nagu informatsiooni leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ja heliline kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse küsimustega.

Hindamine

Esimeses kooliastmes hinnatakse kunstiõpetust ja tehnoloogia ainevaldkonna õppeainet tööõpetust lõimitult.

2.6.2 Kunsti ainekava 1.–9. klassis

1. klass

Õpitulemused

Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine

Õpilane:

- seostab omavahel raamatuillustratsioone ja teksti sisu;
- selgitab endale tuttavas keskkonnas (koolis ja klassis) kasutatavaid märke ja sümboleid ning nende tähendust;
- märkab õpetaja abiga rahvuslikke elemente;
- nimetab, mida näeb pildil, ruumilises teoses, audiovisuaalses teoses;
- nimetab, teoses nähtavaid värve, äratuntavaid esemeid, olendeid, kujundeid;
- nimetab looduslikku päritolu materjale ja teab nende põhiomadusi ja kasutusalasid;
- kasutab vahendeid ja materjale säästlikult ja ohutult;
- saab aru suulistest juhistest;
- hoiab korras oma õppevahendid ja töökoha;
- teab, et vajab filmimiseks ja pildistamiseks luba;

- tutvub tervisliku toiduvalikuga;
- nimetab isikliku hügieeniga seotud tegevusi;

Plaanimine ja ideede arendamine; loomine

Õpilane:

- teeb enamasti aktiivselt kaasa nii oma initsiatiivil kui etteantud ülesandeid; viib oma töö lõpuni;
- õpetaja abiga kujundab, modelleerib ja meisterdab lihtsamaid esemeid;
- oskab õpetaja juhendamisel kasutada erinevaid materjale, vahendeid, tehnikaid loomingulises eneseväljenduseks;
- väljendab enda kogemuse piires mõtteid, tundeid ja kogemusi oma töödes.

Refleksioon, analüüs ja kriitika

Õpilane:

- kirjeldab etteantud küsimustele toetudes valminud tööd.

Õppesisu

- loomade, inimese figuride vaatlus, voolimine, joonistamine;
- joonistamine ja maalimine pintsli ja kattevärvidega (guašš), pliatsite ja kriitidega;
- lihtsamate trükitehnikate kasutamine (näputrükk; vatitikutrükk; mullikiletrükk; puulehetrükk);
- jõukohane voltimine ja rebimine;
- lihtsamate töövõtete ja tööriistade tundma õppimine ning kasutamine;
- kolmemõõtmelised objektid papist ja taaskasutusmaterjalidest;
- küllastuspõhitoonid ja nende segamine.
- oma õppevahendite ja töökoha korrashoidmine.

2. klass

Õpitulemused

Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine

Õpilane:

- võrdleb märke omavahel ja seostab märgi vorme, värve, kujutatut märgi tähendusega;
- tunneb ära tasapinnalised ja ruumilised teosed;
- nimetab õpitud tehnikaid ja kunstiliike (rebimine, voltimine, lõikamine, värvimine, maalimine, trükitehnika; kollaaž);
- nimetab ümbritsevas keskkonnas esinevaid tehismaterjale ja teab nende põhiomadusi ja kasutusalasid;
- saab aru suulistest juhistest;
- leiab teoses soojasid ja külmasid toone ning heledamat ning tumedamat tonaalsust;
- teab mis on joon ja pind ning iseloomustab erinevaid jooni vastavalt omandatud sõnavarale;
- kirjeldab teoses suurusuhteid ja objektide paiknemist ning kolmemõõtmelise teose puhul vormi üldisemalt;
- nimetab teoses nähtud kujundeid ja objekte, mis meenutavad tuttavaid kujundeid;
- kirjeldab suulist või kirjalikku juhist;
- kasutab materjale säästlikult;
- korrastab oma töökoha;
- kirjeldab materjalide ja esemete peamisi tunnuseid;
- kirjutab oma näitusetööle nimesildi koos töö pealkirja ja muu õpitud infoga;
- leiab näitusel teose autori ja pealkirja;
- arutleb tervisliku toiduvaliku üle;
- selgitab isikliku hügieeni ja tervise vahelisi seoseid;

Plaanimine ja ideede arendamine; loomine

Õpilane:

- töötab enamasti iseseisvalt õpetaja juhendamisel, kasutades lihtsamaid tehnikaid ja vahendeid;
- õpetaja abiga koostab kavandi ning kujundab, modelleerib ja meisterdab lihtsamaid esemeid;
- kasutab õpetaja abiga rahvuslikke elemente oma töös;
- järgib õpitud töö- ja ohutusvõtteid;
- valib ja sobitab oma töös erinevaid värvitoone.

Refleksioon, analüüs ja kriitika

Õpilane:

- võrdleb kavandatut valmis tööga;
- kirjeldab enda ja teiste loodud töid.

Õppesisu

- joonistamine ja maalimine pintsli ja kattevärvidega (guašš, akvarell), pliatsi ja kriitidega;
- soojad ja külmad, heledad ja tumedad toonid;
- kollaaž (värviline paber, makulatuur);
- trükitehnikate kasutamine (papp; vahtplast; mullikile);
- kahe ja kolmemõõtmeliste tööde kombineerimine omavahel;
- õhuasetus teatavatele elementidele pildil (suurem kuju, värvilt eredam).

3. klass

Õpitulemused

Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine

Õpilane:

- selgitab popkultuurist tuttavate tegelaste visuaalset isikupära ja karakterit;
- leiab lihtsamatelt joonistelt ja skeemidelt olulise ja vajaliku info;
- eristab looduslikke ja tehismaterjale ning võrdleb materjalide üldisi omadusi;
- märkab esemetel rahvuslikke elemente ja kasutab neid oma töös;
- saab aru suulistest või kirjalikest juhistest;
- nimetab õpitud tehnikaid ja kunstiliike (pisiplastika, voltimine, värvimine, maalimine, trükitehnika, graafika, portree, koomiks);
- nimetab põhivärve ja oskab segada teisi värve;
- leiab kujutatava kõige iseloomulikumad jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks, paneb tähele värvide koosmõju ja pildi kompositsiooni;
- kasutab materjale säästlikult;
- kirjeldab töövahendite kasutamise erinevaid võimalusi ja viise;
- ei tee digitaalkujutiste salvestamise ja edastamisega kellelegi kahju;
- toob näiteid tervisliku toiduvaliku kohta;
- toob näiteid isikliku hügieeni vajalikkuse kohta;

Plaanimine ja ideede arendamine; loomine

Õpilane:

- rakendab teoste loomisel omandatud tehnikaid;
- töötab iseseisvalt õpetaja juhendamisel;
- kujundab, modelleerib ja meisterdab lihtsamaid esemeid;
- hoiab oma töökoha ja töövahendid korras;

- järgib õpitud töö- ja ohutusvõtteid;
- väljendab mõtteid, tundeid ja kogemusi oma kunstitöodes.

Refleksioon, analüüs ja kriitika

Õpilane:

- viib alustatud töö lõpule ja räägib oma tööst ning tulemusest;
- kirjeldab enda ja teiste loodud töid.

Õppesisu

- graafiline punkt ja joon viltpliiatsiga;
- graafilised kordustehnikad (templitrükk, naturaalrükk, papitrükk);
- meeleolu väljendamine abstraktsete värvilaikudena;
- värvusõpetus;
- illustratsioon;
- portree, inimese kujutamine;
- tööd värvilise paberi ja makulatuuriga;
- maastiku, linnapildi kujutamine;
- pisiplastika savist või voolimismassist;
- koomiks.

4. klass

Õpitulemused

Õpilane:

- väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi; loovülesandeid lahendades visandab ja kavandab;
- kujundab nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal;
- rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon jne);
- märkab erinevaid vorme;
- peab silmas eesmärgipärasust, uuenduslikkust, esteetilisust ja ökoloogilisust;
- mõistab kultuuriväärtuste ja -keskkonna kaitse olulisust;
- leiab infot kunstiraamatutest ja eri teabeallikatest;
- tegutseb eetilisel ja ohutult nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.

Õppesisu:

- rühma- ja individuaalsete tööde loomine, koostöö ühise tulemuse nimel;
- visandamine ja kavandamine. Kujutamine. Oma teoste esitlemine, valikute põhjendamine;
- ruumiliste kompositsioonide, mudelite või makettide valmistamine;
- kunstitehnikate loov kasutamine. Digitaalsete tehnikatega tutvumine;
- kunstiteoste üle arutlemine;
- filmide, arvutimängude, koomiksitate ja reklaamide pildikeele uurimine ja võrdlemine;
- muuseumide, kunstiürituste, nüüdiskunsti näituste külastamine.

5. klass

Õpitulemused:

- tunnetab oma huvisid ja võimeid;
- oskab visandada ja kavandada;
- teab inimese proportsioone;
- kujutab vaatluse ja mälu järgi;
- oskab kujutada lihtsamaid geomeetrilisi kehasid ruumiliselt;

- kasutab märke ja sümboleid;
- kasutab rahvakunstist tuttavaid vorme ja mustreid;
- tunneb kõrgrüki tehnikat.

Õppesisu ja tegevused

Kunstiteose sisulised ja vormilised elemendid; loodus *versus* arhitektuur (uuslinn ja puud vms); ühe eseme erinevate osade suhe; lihtsad proportsioonireeglid, peamised näoproportsioonid; kera, silindri ja tahuka kujutamine; märk kui stilisatsioon, piltkiri; šrifti ja pildi sidumine tervikuks; märkide ja sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis.

Linnaruumi detailide, märkide ja kirjade kogumine (pildistamine) ja analüüsimine. Tootereklaam; konstrueeriv kunst (kubism, juugend, *Art Deco*); rahvakunst – sõled, kapad, kirstud; monokroomne maalimine; papitrükk. Mustritega pinna katmine.

6. klass

Õpitulemused:

- kujutab vaatluse ja mälu järgi, oskab kavandada;
- kasutab värvi väljendusvahendina;
- tunneb õhuperspektiivi ja oskab seda kasutada pildi ruumiliseks muutmisel;
- oskab kujutada õigete proportsioonidega liikuvat inimest;
- tunneb sügavrüki tehnikaid;
- oskab luua kompositsioonis tasakaalu;
- oskab kasutada fotot, digitaalgraafikat, videot lähiümbruse uurimisel, katsetab digitaalseid tehnikaid;
- tunneb kultuuride iseärasusi;
- kasutab visuaalkultuuri tundmaõppimiseks teatmeteoseid ja IKT vahendeid.

Õppesisu ja tegevused

Sõnumite ja emotsioonide edastamine, oma tööde võrdlus kunstiajaloo näidetega; hoonete erinevused ajastute ja funktsiooni järgi. Taevas; pöördkehad ja teised mahulised esemed; inimese liikumisasendid. Keha mahulisus. Pea profiilis; eseme jaotamine geomeetrilisteks kehadeks; märk kui sümbol; šrift varjuga, ruumiline kiri. Valgus, vari ja värv objekti vormi edasi andmisel. Vormimuutusest tulenev tähenduse muutus; kunst käsikäes ajaloo – kauged kultuurid, antiik jne; taluarhitektuur; segatehnikad, materjalide kombineerimine; sügavtrükk, heledusnüansid mustvalges grafiidijoonistuses.

7. klass

Õpitulemused:

- tunneb lihtsamaid võtteid kolmemõõtmelise ruumi kujutamiseks;
- teab ja oskab kujutada näo proportsioone;
- oskab kasutada digitaalseid tehnoloogiaid loovtöodes;
- kasutab stiliseerimise erinevaid astmeid;
- kasutab rahvakunstist tuttavaid mustreid jms;
- oskab kujundada ja kasutada šrifti;
- kasutab geomeetrilisi kujundeid kompositsioonide loomisel.
- visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi;

Õppesisu ja tegevused:

Kunstiteose vorm ja kompositsioon, materjalid, tehnika, ümbrus (kontekst), sõnum jne. Geomeetriliste kehade, märkide, kujundite ja värvide mitmetähenduslikkus; geomeetiline kujund sümbolina; ruumi kolm mõõdet; tänav, taluõu (maja välisdetailid). Rahvakunst – käise-

, vöö- jt. Kirjad. Teose muutmine mõjusamaks peegelduse, perspektiivi, illusiooni või muu võttega. Omaloodud šrifti kujundamine; maalimine erinevatele materjalidele; paberskulptuur ilma liimita.

8. klass

Õpitulemused:

- stiliseerib, abstraherib jne.
- kasutab digitaalseid tehnoloogiaid; tunneb digitaalseid pilditöötamise võimalusi;
- kasutab erinevaid kunstistiile ja -teoseid inspiratsiooni allikana;
- oskab kadreerida;
- oskab kasutada sobivat šrifti kujundamisel;
- kasutab kompositsioonis nii piiramata kui piiratud pinna võimalusi;
- teab Eesti ja maailma kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke;
- analüüsib eri ajastute kunstiteoseid nii näitusel kui klassiruumis, mõistab nüüdiskunsti nähtuste laia teemade ringi ning väljendusvahendite mitmekesisust;
- arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalisuse seisukohast;
- visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi;

Õppesisu ja tegevused:

Kunstiteosed ja stiilid, lood ja sündmused uue teose loomise lähtepunktina; realistlik maastikumaal, veekogu; iseseisev natüürmordi koostamine, vaatluspunkti valik; meeleolu väljendus poosiga, kiirskitseerimine; kompositsiooni rajamine geomeetrilistele kujunditele; märgi tähenduse muutumine ajaloos; firmamärk; šrift raamatus, plakatil, reklaamis vms; korduvuse mõju, mustrid; skulptuur „liigse“ eemaldamisega (penoplast vms.); erinevate graafikaliikide katsetused.

9. klass

Õpitulemused:

- teadvustab kunsti rolli ühiskonnas; seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut;
- mõistab disaini kui protsessi; mõistab arhitektuuri ja disaini funktsionaalsust;
- oskab valida vastavalt idee eesmärgile tehnikaid ja väljendusvahendeid;
- analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilise seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus; tunneb disaini liike, ergonoomikat, moodulsüsteeme;
- teab ja oskab määrata erinevaid joonte liike;
- tunneb ja eristeb erinevaid joonise formaate;
- teab mõisteid raamjoon, kirjanurk, nende paiknemist joonisel, vormistab lihtsamaid jooniseid nõuetekohaselt;
- teab normkirjaga seotud mõisteid (kirja number, suur- ja väiketähed, kalle);
- oskab jagada ringjoont (3, 4, 5, 6, 8, 12 võrdseks osaks);
- teab projektsiooni liike – tsentraal- ja paralleelprojektsioon, mõistab nende olemust;
- oskab joonestada aksonomeetrilisi kujutisi;
- oskab rakendada Monge'i meetodit kaks- ja kolmvaate saamiseks;
- teab ja tunneb geomeetrilisi kehi, nende nimetusi, oskab joonestada nende kolmvaateid, pinnalaotusi;
- oskab mõõtmestada detaile;

Õppesisu ja tegevused:

Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus. Inimese ja ruumilise keskkonna suhted. Disainiprotsess probleemile uue lahenduse leidmiseks Tekstid, pildid ja joonised esitluste ja infomaterjalide kujunduses. Kirjagraafika ja graafilise kujunduse baasvõtted. Paberi formaadid, joonte liigid, normkiri. Mõõtmestamine. Kald- ja ristprojektsioon. Tsentraal- ja paralleelprojektsioon. Monge'i meetod. Aksonomeetriline kujutis – ristsomeetria, frontaalne kalddimeetria. Ringjoone jaotamine võrdseteks osadeks. Geomeetrilised kehad – tahukalised ja pöördkehad. Geomeetriliste kehade kolmvaated,

aksonomeetrilised kujutised, pinnalaotused. Arhitektuur, moodulsüsteemid; ruumilisus ja ruumilisuse illusioon; protsessuaalne kunst, kunstide süntees – tänapäev.

2.6.3 Muusika ainekava 1.–9. klassis

1. klass

Õpitulemused

- kõlav ja vaba toon laulmisel; õige hingamine, kehahoid;
- selge diktsioon;
- ilmekas laulmine (<, >)
- eristab kõrgeid ja madalaid helisid;
- tunneb astmeid SO-MI-RA;
- oskab reastada kõrguse järgi astmeid SO-MI-RA, teab nende kohta heliastmikust;
- oskab iseloomustada kuulatud muusikat;
- oskab õpitud rütmivorme lugeda, plaksutada, koputada ja koostada kaasõpilastele lihtsaid ülesandeid;
- oskab musitseerida lihtsamatel rütmipillidel;
- oskab kirjeldada ja laulda õpitud ilmekusmärkide järgi.

Õppesisu ja -tegevused

Laulmine ja hääle arendamine:

- õige laululise hingamise arendamine kõlalise puhtuse, selge diktsiooni ning ilmekuse saavutamiseks;
- eakohased lastelaulud, eesti mängulaulud, kaanonid.

Muusikalised teadmised ja oskused:

- meetrum ja rütm;
- mõisted – taktimõõt, taktijoon, takt;
- rütmilised kaasmängud;
- improvisatsioon;
- ilmekuse märgid: valjult, vaikselt.

Meloodia:

- meloodia liikumise suuna jälgimine;
- kõrgete ja madalate helide eristamine;
- astmed SO-MI-RA;
- algteadmised noodikirjast;
- muusika kuulamine.

Rütmipillid:

- lihtsate rütmipillide valmistamine;
- rütmipillide kasutamine kaasmängudeks, improviseerimiseks;
- õiged pillimänguvõtted.

2. klass

Õpitulemused

- pingevaba tooniga, forsseerimata, kõlavalt laulmine;
- tunneb 2-, ja 3-osalist taktimõõtu nii kuulmise kui noodi järgi;
- tunneb astmeid SO-MI-RA-JO-LE;
- oskab reastada kõrguse järgi astmeid SO-MI-RA-JO-LE, teab nende kohta heliastmikus;
- oskab lugeda ja laulda lihtsaid harjutusi käemärkide, astmenimede järgi;
- tunneb õpitud rütmivorme, oskab neid lugeda, plaksutada, koputada ja koostada kaasõpilastele lihtsaid ülesandeid;
- oskab kasutada kehapilli;
- tunneb ilmekusmärke ja teab nende tähendust (*p, f, >, <*);
- oskab laulu kirjeldada õpitud ilmekusmärkide järgi;
- musitseerib lihtsamatel rütmipillidel;
- oskab iseloomustada kuulatud muusikat;
- oskab kasutada ja lahti seletada mõisteid: noodijoonestik, taktimõõt, taktijoon, takt, lõpujoon, kordusmärgid;
- oskab etteantud taktimõõdus koostada rütmiharjutusi;
- oskab õpitud astmeid paigutada noodijoonestikule etteantud JO-võtme järgi.

Õppesisu ja –tegevused

Laulmine ja hääle arendamine:

- õige laululise hingamise arendamine kõlalise puhtuse, selge diktsiooni ning ilmekuse saavutamiseks.
- eakohased lastelaulud, eesti mängulaulud, kaanonid.

Muusikalised teadmised ja oskused:

- meetrum ja rütm;
- mõisted – taktimõõt, taktijoon, takt, lõpujoon;
- rütmilised kaasmängud;
- improvisatsioon;
- Ilmekusmärgid;
- 2- ja 3-osaline taktimõõt;
- noodijoonestik;
- kordusmärgid;
- JO-võti;
- 2-häälsus rütmis.

Meloodia:

- meloodia liikumise suuna jälgimine;
- kõrgete ja madalate helide eristamine;
- astmed SO-MI-RA-JO-LE;
- algteadmised noodikirjast;
- muusika kuulamine.

Rütmipillid:

- lihtsate rütmipillide valmistamine;
- rütmipillide kasutamine kaasmängudeks, improviseerimiseks;
- õiged pillimänguvõtted.

3. klass

Õpitulemused

- laulab pingevabalt, õige kehahoiuga, kõlavalt;
- mänguoskuse omandamine keha-, rütmi- ja plaatpillidel, 6-keelsel väikekandelil;
- tunneb 2-, 3-, 4-osalist taktimõõtu; oskab lahendada rütmiülesandeid neis taktimõõtuades nii koputades, plaksutades kui ka kirjalikult;
- tunneb kõiki õpitud rütmivorme ja oskab neid lugeda ning lihtsaid ülesandeid koostada;
- oskab koostada rütmiharjutusi etteantud taktimõõduks;
- oskab lugeda lihtsaid harjutusi astmenimede järgi;
- orienteerub relatiivse helirea astmetes (JO-LE-MI-NA-SO-RA-DI-JO`-DI, -RA, -SO,);
- oskab õpitud astmeid paigutada noodijoonestikule etteantud JO-võtme järgi;

- tunneb duuri ja molli heliastmikku;
- teab dünaamika märke: *p, f, mf, mp, <, >*;
- oskab laulu kirjeldada õpitud ilmekusmärkide järgi (*piano – p, forte – f, < – valjenedes, > – vaibudes*);
- tunneb muusikažanre: marss, valss, polka; oskab neid iseloomustada;
- oskab lahti seletada mõisteid: marss, polka, valss.

Õppesisu- ja tegevused

Laulmine ja hääle arendamine:

- õige laululise hingamise arendamine kõlalise puhtuse, selge diktsiooni ning ilmekuse saavutamiseks;
- eakohased lastelaulud, eesti mängulaulud, kaanonid;
- ühehäälnelaulmine, kaanonid.

Muusikalised teadmised ja oskused:

- meetrum ja rütm;
- mõisted – taktimõõt, taktijoon, takt, lõpujoon; rõhuline ja rõhuta pulsilööök, polka, valss, marss, bass, sopran, alt, tenor, duur-moll heliastmik;
- rütmilised kaasmängud;
- improvisatsioon;
- ilmekusemärgid;
- 2- ja 3-osaline taktimõõt;
- noodijoonestik;
- kordusmärgid;
- JO-võti;
- 2-häälsus rütmis.

Meloodia:

- meloodia liikumise suuna jälgimine ühehäälses laulus;
- astmed JO-LE-MI-NA-SO-RA-DI-JO`-DI, -RA, -SO,.

Muusika kuulamine:

- erinevad žanrid muusikas;
- erineva karakteriga muusikapalad;
- erinevaid hääleliike illustreerivad muusikapalad.

Rütmipillid:

- lihtsate rütmipillide valmistamine;

- rütmipillide kasutamine kaasmängudeks, improviseerimiseks;
- õiged pillimänguvõtted.

4. klass

Õpitulemused

- laulab pingevabalt, selge diktsiooniga;
- tunneb rütmivorme ja oskab neid lugeda ja lihtsaid ülesandeid koostada;
- tunneb pille ja pilliliike;
- mänguuskuse omandamine keha-, rütmi- ja plaatpillidel, plokkflöödil või 6-keelsel väikekandelil;
- orienteerub relatiivses heliastmikus ja oskab laulda lihtsaid harjutusi JO-võtmes;
- oskab õpitud astmeid paigutada noodijoonestikule etteantud JO-võtme järgi,
- oskab lugeda ja ise koostada lihtsaid harjutusi astmenimede järgi;
- tunneb duuri ja molli heliastmikku ja kolmkõla;
- teab dünaamika märke: *p, f, mf, mp, <, >*;
- oskab laulu kirjeldada õpitud ilmekusmärkide järgi;
- teab ja oskab iseloomustada hääleliike: bass, sopran, alt, tenor;
- oskab lahti seletada mõisteid: sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass.

Õppesisu ja -tegevused

Laulmine ja hääle arendamine:

- õige laululise hingamise arendamine kõlalise puhtuse, selge diktsiooni ning ilmekuse saavutamiseks;
- eakohased lastelaulud, eesti mängulaulud, kaanonid;
- kahehäälnelaulmine.

Muusikalised teadmised ja oskused:

- meetrum ja rütm;
- mõisted – taktimõõt, taktijoon, takt, lõpujoon, rõhuline ja rõhuta pulsilöök, polka, valss, marss, bass, sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, duuri-molli heliastmik, duuri-molli kolmkõla;
- rütmilised kaasmängud;
- improvisatsioon;
- ilmekusmärgid;
- 2-, 3- ja 4-osaline taktimõõt;

- noodijoonestik;
- kordusmärgid;
- JO-võti;
- 2-häälsus rütmis ja laulus;
- vormiõpetus (2-3 osaline lihtvorm).

Meloodia:

- meloodia liikumise suuna jälgimine ühe- ja kahehäälses laulus;
- astmed

Muusika kuulamine:

- erinevad žanrid muusikas;
- erineva karakteriga muusikapalad;
- erinevaid hääleliike illustreerivad muusikapalad;
- erinevaid pilliliike illustreerivad muusikapalad;
- erineva vormiga muusikapalad.

5 . klass

Õpitulemused

Õpilane:

- omandab loomuliku laulmisviisi, saavutab esinemiskindluse ühehäälses lauludega;
- suudab rühmadega laulda kahehäälses kaanonit;
- omandab nootide nimed rütmipüramiidis, oskab kasutada harjutustes kaheksandiknooti ja -pausi;
- omandab algteadmised koori- ja orkestriliikidest;
- tunneb ja oskab lühidalt iseloomustada õpitud rahvaste muusikat;
- oskab improviseerida lihtsa rütmisaate rütmipillidel;
- tunneb noodirida ja omandab klaviatuuri ülesehituse (toonid).

Õppesisu

- Ühe ja paigutise kahehäälsusega laulud;
- Kaanonid;
- Rütmipüramiid;
- Klaviatuur ja tähtnimed;

- Alteratsioon;
- Orkester, dirigent;
- Rahvamuusika (eesti);
- Kooriliigid;
- Improvisatsioon;
- Häälemurre poistel;

6. klass

Õpitulemused

Õpilane:

- saavutab esinemiskindluse ja -julguse ühe- ja lihtsa (kohatise) kahehäälsusega lauludega;
- poisid julgevad kasutada erinevaid registreid (häälemurre);
- omandab enamiku dünaamikaterminitest ja oskab neid lauludes kasutada;
- omandab mõisted „teema“ ning „fraas“, oskab neid kuulamisel eristada ja iseloomustada;
- õpib selgeks lühitutvustuse meie 19. sajandi teise poole kultuuriloost. Tunneb ära (koos autoriga) valiku tolle perioodi kooriloomingust;
- kinnistab lihttakti mõiste ja teeb tutvust lihttaktiga;
- omandab mõisted helilaad ja helistik;
- kinnistab õpitud rütmifiguurid, oskab kasutada neid improviseerimisel (rütmilisel), moodustab variatsioone lihttaktides;
- omandab alteratsioonimärgid ja nende kasutamise.

Õppesisu

- Ühe ja paigutise kahehäälsusega laulud;
- Võõrkeelne tekst;
- Kaanonid;

- Dünaamika;
- Tempo;
- Helilooja ja teema;
- Variatsioonid;
- Eesti muusika ajaloost;
- Helide salvestamine;
- Liittaktid;
- Helilaad ja helistik.

7. klass

Õpitulemused

Õpilane:

- saavutab noore hääle kõlaühtluse, selgitab diapsoonid; oskab iseloomustada erinevaid tämbreid;
- oskab koostada meloodilis-rütmilisi improvisatsioone;
- omandab julguse improviseerimiseks (kasutades enda ja õpetaja teksti);
- oskab kasutada alteratsioonimärke, tunneb klaviatuuril altereeritud noote;
- oskab jälgida helide järgnevust (eriline tähelepanu pooltoonidel);
- tunneb ja teab õpitud rahvaste muusikat, nende kultuuri ja traditsioone; oskab eristada õpitud rahvaste rahvamuusikat;
- töötab läbi teemad „Ruum“, „Akustika“, „Helide omandused“;
- omandab teadmised keel-, puhk- ja löökpillidest, nende arengust.

Õppesisu

- Kõlaühtlus, hääle individuaalsete omanduste (tämb, diapsoon) väljakujundamine;
- Ühe-, kahe- ja paigutised kolmehäälsusega laulud;
- Ruum ja muusika;
- Noodikirja tekkimine;
- Keel-, puhk- ja löökpillid;

- Rütmsaate improvisatsioon;
- Maad ja rahvad – rahvaste muusika (Jaapan, Hiina, India, araabia maad, juudid).

8. klass

Õpitulemused

Õpilane:

- saavutab vaba, emotsionaalse, dünaamilise laulmisviisi;
- suudab üksinda hoida oma partiid 4-häälses kaanonis;
- omandab mõiste „paralleelsed helistikud“, oskab jälgida helistiku muutumist;
- omandab teadmised klahvpillidest ja nende arengust;
- töötab läbi lühitutvustuse eesti popmuusika ajaloost;
- töötab läbi lühitutvustuse rokkmuusika ajaloost, oskab eristada erinevaid stiile;
- oskab kasutada õpitud rütmifiguure;
- omandab teadmisi õpitud rahvaste muusikast, nende kultuurist ja traditsioonidest;
- omandab mõisted „harmoonia“, „toonika“, „dominant“, „subdominant“.

Õppesisu

- Paralleelsed helistikud;
- Vahelduv taktimõõt;
- Eale vastava lauluvara – 1-, 2- ja 3-häälnelise;
- Rahvaste muusika (Jamaika, Hispaania, Brasiilia, Austraalia);
- Klahvpillid;
- Eesti popmuusika ajalugu;
- Rockmuusika ;
- Triool, sünkoop;
- T S D mõisted läbi pillide: ukulele, kannel, kitarr;

9. klass

Õpitulemused

Õpilane:

- suudab tajuda ja hoida oma partiid lihtsas 3-häälses laulus;
- suudab komponeerida (ei pea kirja panema) oma laulu;
- tutvub filmimuusikaga läbi aegade;
- tunneb tuntumate Eesti filmide muusikat ja autoreid;
- omandab materjali meie popmuusikast, ansamblitest ja interpretidest;
- tunneb muusikavorme ja žanre; oskab neist olulisemaid eristada;
- oskab süveneda kuulnud teosesse ja kirjutab sellele programmi;
- omandab täielikult põhikooli teoreetilise materjali.

Õppesisu

- Ühe-, kahe- ja kolmehäälne laul;
- Žanr ja vorm muusikas;
- Filmimuusika;
- Popmuusika Eestis (ansamblid, interpreedid, heliloojad);
- Raimond Valgre;
- Arvutid ja muusika;
- Teksti rütmistamine;
- Muusikalised lavateosed;
- Eesti muusika 20. sajandil (1970–2000 A. Pärt, V. Tormis, E. S. Tüür, E. Tamberg);
- Homofoonia ja polüfoonia;
- Vormide, žanrite tundmine, eristamine.